

Türk-Alman Kooperatif Birlikleri İş Birliği (TAKBİ) Projesi

Tarımsal Kalkınma Kooperatiflerinde YÖNETİM KURULU

Ankara, 2021

DGRV
DIE GENOSSENSCHAFTEN

Yasal dayanak

Türkiye’de kooperatiflerin kuruluşunu ve işleyişini düzenleyen 1163 sayılı **Kooperatifler Kanunu** ve Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından 2012 yılında güncellenmiş olan **Tarımsal Kalkınma Kooperatifleri Örnek Ana Sözleşmesinde** yönetim kurulu hakkında merak edilen hususlar ayrıntılı biçimde açıklanmıştır. Burada yapılacak açıklamalarda da söz konusu kanun ve ana sözleşmenin hükümleri esas alınacaktır.

Yönetim Kurulunun Tanımı

Yönetim kurulu kanun ve ana sözleşme hükümleri içinde kooperatifin çalışmasını yöneten ve onu temsil eden **yürütme organıdır**.

Bu tanımdan anlaşılacağı üzere, yönetim kurulu bir karar organı değil, kararları uygulamaya koyan, işleri yürüten bir organdır. Karar organı genel kuruldur. Genel kurul çerçeve kararları alır, yönetim kurulu da bu kararlara ve yasal hükümlere uygun olarak yapılacak işleri planlar ve uygular.

Yönetim kurulu öncelikle genel kurula karşı sorumludur. Genel kurul toplantılarında geçen döneme ait faaliyetler ve harcamalar hakkında genel kurula hesap vermek ve gelecek dönem ile ilgili faaliyet planlarını ve bütçesini onaya sunmakla yükümlüdür.

Yapısı, Üyelik Şartları ve Görev Süresi

Tarımsal Kalkınma Kooperatiflerinde yönetim kurulu 3 (en az) asıl ve 3 yedek üyeden oluşur. Asıl ve yedek üyeler genel kurul tarafından seçilir.

Adayların kooperatif ortağı olması şarttır. Kooperatifin yönetimine girmesi halinde çok faydalı olacağına inanılan kişiler varsa, önce bunların kooperatife ortak edilmesi gerekir. Örnek ana sözleşmenin 12. Maddesi buna imkân tanımaktadır.

Yönetim kurulunun görev süresi genel kurul tarafından belirlenir. Bu süre en az bir yıl, en çok 4 yıl olabilir.

Yönetim kurulu üyeliğine seçilebilmek için öngörülen şartlar örnek ana sözleşmenin 71. Maddesinde maddeler halinde belirtilmiştir. Bunlar arasında en çok dikkat edilmesi gereken hususlar üyelerin birbirleriyle ve denetleme kurulu üyeleriyle üçüncü dereceye kadar (üçüncü derece dâhil) akraba olmaması, aralarında herhangi bir iş ortaklığı bulunmaması ve kooperatifin çalışma konuları ile ilgili işlerin ticaret ve komisyonculuğunu yapmamasıdır.

Ayrıca; görev süresi sona eren yönetim kurulu üyelerinin yeniden aday olabileceğine ve haklarında kamu davası açılmış ama henüz sonuçlanmamış kişilerin aday olabileceğine dikkat edilmelidir. Gündeminde seçim maddesi olan bir genel kurulda ibra edilmeyen yönetim kurulu üyeleri yeniden aday olamaz.

Genel kurulda yapılan seçimler sonunda en çok oy alan 3 kişi asıl, onları izleyen 3 kişi ise yedek üye olarak seçilmiş olur.

Asıl üyelerden oluşan yönetim kurulu seçimi izleyen bir hafta içinde eski yönetimden görevi devralır.

Yapılacak ilk yönetim kurulu toplantısında gizli oyla görev bölümü yaparak başkan, başkan yardımcısı ve muhasip üye seçilir. Aynı toplantıda, yönetim kurulunun yapacağı aylık olağan (mutat) toplantı tarihleri ve yeri de belirlenir.

Yönetim kurulu başkanı kooperatifi temsilen birinci derecede imzaya yetkilidir. İkinci imza yetkisi yönetim kurulunca muhasip üyeye verilir. Yönetim kurulu başkanı olmadığı zaman birinci derecede imza yetkisi başkan yardımcısındır.

Yönetim kurulu üyelerinden biri veya birkaçı çeşitli konularda kooperatifi temsil yetkisine sahip **murahhas üye** seçilebilir.

Yönetim kurulu üyeleriyle kooperatifi temsile yetkili kimselerin ad ve soyadları tescil ve ilana tabidir.

İşleyişi

Yönetim kurulu ayda en az bir defa toplanır. Toplantı gündeminin hazırlanması ve duyurulmasından öncelikle başkan sorumludur.

Karar alınabilmesi için 3 üyeden en az ikisinin toplantıya katılması gerekir. Üyeler vekalet veya temsil yoluyla toplantıya katılamaz ve oy veremezler.

Yönetim kurulu toplantıları, sayfaları noterce onaylanmış karar defterine sıra numarası verilerek kaydedilir. Toplantı başlarken karar defterine toplantının tarihi ve gündem maddeleri yazılır. Ardından gündem maddeleri sırasıyla tartışılarak kararlar alınır ve kaydedilir. Kararların geçerli olması için toplantıya katılan üyelerin imzalaması şarttır. İmzalar ile kararlar arasında boş satır kalmamasına dikkat edilmelidir.

Onay vermedikleri bir veya birden çok karar için üyeler şerh düşebilir. Bunun için önce kararların yer aldığı sayfayı imzalamaları ve aynı sayfaya kararı neden onaylamadıklarını açıkça yazıp imzalamaları gerekir. Şerh yazısı yazılmaz ise o toplantıda alınmış olan tüm kararları onaylamış sayılırlar.

Yönetim kurulu kararlarını çoğunluğun oyuyla alır. Çoğunlukla karar alınabilmesi için üç üyenin katıldığı toplantılarda en az iki üyenin evet veya hayır yönünde oy vermesi gerekir. Toplantıya sadece iki üye katılmışsa, karar alınabilmesi için ikisinin aynı yönde (evet veya hayır) karar vermesi şarttır.

Birbiri ardına üç defa geçerli bir mazereti olmadan olağan aylık toplantıya gelmeyen üye yönetim kurulundan istifa etmiş sayılır ve yerine ilk yedek üye çağrılır.

Görevleri ve Sorumlulukları

Tarımsal Kalkınma Kooperatifleri Örnek Ana Sözleşmesinin 77. Maddesinde yönetim kurulu ile ilgili 22 maddeden oluşan bir görev listesi yer almaktadır.

Bu liste incelenecek olursa, yönetim kurulunun görevlerinin ne kadar ağır olduğu ve ileri düzeyde eğitim ve bilgi düzeyi gerektirdiği kolayca anlaşılacaktır. Çünkü, yönetim kurulunun kooperatifçilik, ticaret, finans, insan kaynakları yönetimi, ortakların yönetimi gibi pek çok konuda konu uzmanı gibi kararlar alması, iş planları ve bütçe hazırlaması ve uygulaması beklenmektedir. Aynı zamanda başta Tarım ve Orman Bakanlığı olmak üzere birçok kamu kurumunun yayınladıkları mevzuatı takip etmeleri ve bunların gereklerini yerine getirmeleri gerekir.

Bütün bu görevlerini yerine getirirken yönetim kurulu üyeleri kişisel kusurları olmaksızın meydana gelen zararlardan sorumlu olmazlar. Bu durumda sorumluluk kooperatife aittir. Kasıtları bulunsun veya bulunmasın **kendi kusurlarından doğan zararlardan ise yönetim kurulu üyeleri sorumludur.**

Bunların suç sayılan fiil ve hareketlerinden ve özellikle kooperatifin para ve malları, bilanço, tutanak, rapor ve başka evrak, defter ve belgeler üzerinde işledikleri suçlarından dolayı **devlet memurları gibi ceza görürler.**

Yönetim kurulu, genel kurul tutanaklarının, gerekli defterlerin ve ortak listelerinin düzenli tutulup saklanmasından ve işletme hesabıyla yıllık bilançonun kanuni hükümlere uygun olarak hazırlanmasından, incelenmek üzere denetleme kuruluna verilmesinden, kooperatife, ortaklara ve kooperatif alacaklılarına karşı **ortaklaşa sorumludur.**

Ortaklaşa sorumluluğu gerektiren işlerden bir eksikliği olmadığını ispat eden, özellikle bu işlere karşı oy vermiş olup durumu görüşme tutanağına yazdırıp denetleme kuruluna hemen yazılı olarak bildiren, özüne dayanarak o işlemlerin görüşmelerinde hazır bulunmayan üye, sorumluluktan kurtulur.

Yönetim kuruluna seçilenler ortaklık işlemleri dışında kendisi veya başkası namına, bizzat veya dolaylı olarak kooperatifle kooperatif konusuna giren bir ticari muamele yapamaz.

Yönetim kurulu üyelerine genel kurulca belirlenen aylık ücret, huzur hakkı, risturn ve yolluk dışında hiçbir ad altında başkaca ödeme yapılamaz.

Sonuç ve Öneriler

Her ne olursa olsun, yönetim kuruluna seçilen kişilerin kooperatifin faaliyetleri konusunda gerekli eğitimleri alması ve bilgilerinin güncel tutulması sağlanmalıdır. Kooperatif bölge birliklerinin ihtiyaç duyulan eğitim ve danışmanlık hizmetlerini ortakları olan kooperatiflerin yönetim kurullarına sunması çok faydalı olacaktır. Bu, zaten kooperatif birliklerinin ana görevleri arasında bulunmaktadır.

Yönetim kurulu, kooperatifin işlerini yapmak üzere genel kuruldan yetki almak şartıyla yeterli niteliklere sahip yeterli sayıda personel çalıştırabilir. İmkanlar ölçüsünde personel geliştirme ve nitelikli personelden yararlanma üzerinde önemle durulmalıdır.

Bir diğer seçenek, imkân varsa veya o imkân yaratılabilecekse, yönetim kuruluna konu uzmanı kişilerin seçilmesidir. Kooperatifin faaliyet bölgesinde yerleşik olan konu uzmanı kişilerin kooperatife ortak edilerek yönetim kuruluna aday olmaları yönünde çalışmalar yapılmalıdır.

Her halükârda *“kooperatif yönetim kurulu üyeliğinin ileri düzeyde bilgi ve tecrübenin yanı sıra gönüllülük, heyecan, emek ve çaba gerektirdiği”* unutulmamalıdır.

Verilirse el ele, erişilir her yere!